

HRVATSKI glasnik

Godina XX, broj 3

21. siječnja 2010.

cijena 100 Ft

Susret na vrhu:
premijerka Republike Hrvatske
Jadranka Kosor i premijer
Republike Mađarske Gordon Bajnai,
18. siječnja u Zagrebu

Foto: www.vlada.hr

Komentar

Ako se svi zajedno promijenimo

Kriza, kriza, kriza. Mediji su puni problematike gospodarske krize. Naravno, radi se o velikome problemu koji se odražava u raznim pokazateljima.... Političari, odgovorni ljudi pokušavaju pronaći rješenja za nastalo stanje, idejama o izlaženju iz krize, no to su zasada većinom teorije, hoće li to u praksi biti učinkovito, to nitko ne može jamčiti. Na hrvatskoj televiziji provedena je anкета upravo na tu temu, pa je netko od gledatelja poslao ovu rečenicu: „Izaći iz krize možemo samo onda ako se svi zajedno promijenimo.”

Na kakvu promjenu se misli? Nadam se kako shvaćamo, barem ja sam odmah pomislila na čovjeka koji se želi mijenjati nabolje. Želi potisnuti svoju sebičnost, pohlepu, zavist i druge loše navike. Odrći se vlastite sebičnosti, konkretan je poziv na promjenu čovjeka, a samim time i društva u kojemu živi. Djelatna solidarnost, unošenje moralnosti, poštenja i odgovornosti u svekoliki društveni život, ljudskost... i to ne samo prigodom nekih blagdana nego cijele godine, potrebni su pogotovo u kriznim vremenima.

Kažu kako se ljudi teško mijenjaju, pogotovo kada su već odrasli i imaju loše navike, kada su odrasli u takvom društvu u kojem su materijalna dobra u prvome planu, gdje prevladava rasipnički način proizvodnje, potrošnje i rasipnički način života. Može li društvo mijenjati ljude? Može!? Ali što je društvo?

Rječnik hrvatskoga jezika, kazuje kako je društvo ukupnost odnosa ljudi u organiziranoj zajednici, društvo čine ljudi, pa se tako prvo moraju mijenjati ljudi. Mnogi se ljudi mijenjaju ugledajući se na ugledne pojedince, pa njihovo ponašanje utječe na njih. Rječnik kazuje i to pod sintagmom „cvijet društva” – kako su to najviše cijenjeni pojedinci u društvu. Tu je i sintagma „stupovi društva”, pod čime podrazumjevamo ljude, snage ili ustanove na kojima društvo počiva, bitne za postojanje i napredak. Stupovi nešto moraju držati pa nije svejedno koliko su izdržljivi, snažni. Ne radi se o fizičkoj snazi, nego više o moralnoj i intelektualnoj. Možda bi promjena trebala započeti negdje u stupovima našega društva, pa bi to jače utjecalo na cijelo društvo, možda bi političari i odgovorne osobe s raznim svojim teorijama bili vjerodostojniji ako bi se i oni mijenjali. Sve češće dolaze na vidjelo vijesti o zloporabi, o pronevjeri, i to kod osoba na vodećim položajima. U takvim prilikama tko će se odreći svojih dobara u korist drugih, mnogi se pitaju zašto baš ja kad ni onaj koji ima više, to ne čini. Promjene moraju doći iznutra. Promjena će biti stalna ako dolazi zbog naše vlastite volje. Ni Majka Terezija nije razmišljala o tome zašto drugi ne čine isto što i ona, no vremenom imala je sve više pristasa, sve više ljudi ju je voljelo i cijenilo. Odlučimo li se sami za promjene, trebamo češće pomišljati na druge i češće činiti nešto za druge. U zadovoljstvu tog osjećaja i neprimjetno ćemo se promijeniti, te neprimjetno i izaći iz krize.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Da je u glavama naše mlađeži, pa i onih malo starijih, odraslih i glazbeno obrazovanih na valovima jugoslavenskih i južnoslavenskih radijskih postaja i emisija prava zbrka i specifičan glazbeni ukus, koji se uveliko razlikuje od sintagme „hrvatska glazba”, uvjeravamo se svakodnevno. Pogotovo nas u to uvjeravaju takozvani Hrvatski balovi (i neki drugi balovi) koje u 90% slučajeva napuštaju Hrvati. Ovdje govorim o pojavi koja je karakteristična u baranjskoj i bačkoj regiji, navodno i u budimpeštanskoj, a i šire... Jedva se čeka odlazak službenih predstavnika Hrvata (ako su nazočni balu) i diplomata hrvatske države, kako bi zaplesali užičko, šumadijsko kolo ili nezaobilaznu šotu. Nema u tome nikakvih problema, o glazbenim ukusima ne treba raspravljati, napose ako ta kola pleše osviještena hrvatska zajednica koja je kupila kartu. Problem je onda ako priredba nosi u sebi pridjev „hrvatski”, ako priredba ima hrvatski karakter, organizatori su Hrvati, njihove ustanove, KUD-ovi, samouprave i plaća se orkestar iz „hrvatskog novca”. Ovdje mislim na novac iz državnoga proračuna Republike Mađarske namijenjen i dodijeljen potrebama hrvatske manjine u Mađarskoj. Tada je stvar znatno složenija. Jer jedan KUD ili Orkestar na svome repertoaru može imati široki spektar i paletu plesova i nota, ali ako u selu gdje žive Hrvati i gdje nastupa, pleše pola sata srpske igre, onda je to problem na koji ja ne mogu niti sam pozvana dati odgovor. Ali da je problem, više je nego očito. Ima se što učiti, to je neosporno. Pri tome ne treba odbacivati glazbene vrijednosti nastale na prostorima bivše Jugoslavije u čijem su stvaranju sudjelovali i

mnogobrojni Hrvati koji su živjeli zajedno s drugim narodima i narodnostima na jugoslavenskim prostorima. Tuđe poštuju, a svojim se diči jest krilatica koju mogu primjenjivati tek oni koji itekako dobro znaju što je njihovo i koji su itekako ponosni upravo na ono njihovo. Nažalost, i danas mnogi petnaestogodišnjaci, školovani u hrvatskim gimnazijama, slabo su upućeni u glazbene trendove matične domovine, oni rijetki koji imaju neka znanja u velikoj su manjini. Pa se i na njihovim priredbama i balovima s hrvatskim predznakom svira ono što i nije baš hrvatsko. Nije ni to nikakav problem, budimo krajnje obzirni, kao što Hrvati znaju biti, naravno, na svoju štetu, ali kada se isključivo ustaje na šotu, a kod drmeša se demonstrativno sjedi i zijeva, onda to već nije moja novinarska paranoja, nego pitanje odgoja, obrazovanja, zadaće, cilja, pitanje znatno složenije od samog pojam bilo kojega pjevača, sastava, bilo koje vrste glazbe. Pogotovo kada profesori prednjače u primjeru svojim učenicima. Upitali su me jednom kako to da ja tako dobro poznajem i znam pjevati pjesme drugih naroda i narodnosti, dođuše, ne baš prekrasnim glasom. Zato što su lijepe i dobro zvuče, zašto ih ne bih znala, začuđeno sam upitala. Ali ne vjerujem kako je moj zadatak poticati izvode-nje nehrvatskih nota na hrvatskim i školskim balovima, ili citiranje i prodavanje karata preko stranica tjednika Hrvata u Mađarskoj. Jedno je privatna, a drugo društvena sfera zajednice. Jedno je posao, politika, škola. Jedno je družba, a drugo je služba.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, od 3. do 14. siječnja u Crikvenici je održana Zimska škola folkloru na kojoj su se podučavali plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskog alpskog područja (plesovi iz Međimurja, Podravine, Hrvatskoga zagorja, Prigorja, karlovačkog Pokuplja, Jaskanskog prigorja i polja, Gorskog kotara i Istre). Uz praktična plesna predavanja, održana su i teorijska predavanja o osnovama tambure i tamburaške glazbe, povijesti plesa i plesnim područjima, hrvatskoj tradicijskoj kulturi i kulturno-povijesnim osobitostima hrvatskih narodnih plesova, narodnim nošnjama i pjesmama, te tradicijskim glazbalima alpskoga područja. Svrha je ove škole obrazovanje voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Osnivač Škole i autor njezina programa bio je uvaženi hrvatski etnolog i etnokoreolog Ivan Ivančan (škola datira od 1963. g.), a današnji je voditelj Andrija Ivančan. Uz njega, predavanja su održali Siniša Leopold, Stjepan Fortuna, Dražen Šoić, Marijan Janči, Nerina Štajner, Vido Bagur, Josip Forjan, Kristina Benko, Stjepan Večković, Miro Kirinčić i Vladimir Kuraja. I ovogodišnjoj školi pribivali su mladi Hrvati iz Mađarske, i to: Tomislav Taradija, Marko Jerant, Zlatko Kovač i Adam Sabo.

Aktualno

Strateški partneri

Predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor sastala se 18. siječnja s predsjednikom Vlade Republike Mađarske Gordonom Bajnaiem. On je još jednom istaknuo da je Hrvatska za Mađarsku strateški partner i ima punu potporu za ulazak u Europsku Uniju. Mađarska u prvoj polovici iduće godine preuzima predsjedanje Unijom, zajedno sa Španjolskom i Belgijom, i gaji nadu kako će upravo tijekom njezina predsjedanja Hrvatska postati članicom Unije. Suradnja između Hrvatske i Mađarske primjer je dobrosusjedskih odnosa i dobre suradnje, a izgradnja plinovoda između dvije zemlje tome bi svakako trebala pridonijeti, izjavila je Kosor.

Kako su u svojim izjavama naglasili dvoje premijera, razgovaralo se o suradnji na energetskom i gospodarskom polju. Do kraja godine trebao bi biti gotov, a od sredine sljedeće godine već s punim kapacitetom trebao bi raditi plinovod koji povezuje Mađarsku i Hrvatsku, kroz koji bi godišnje bilo prevezeno 6–6,5 milijardi prostornih metara prirodnoga plina. Dvoje premijera razgovarali su u prvom redu o gospodarskim temama te o planiranome priključenju Hrvatske Europskoj Uniji. Mađarski će stručnjaci pomoći hrvatskim stručnjacima kako bi se što je moguće bolje iskoristila sredstva koja se najavljuju. U financijskom paketu za prve dvije godine članstva u EU predviđeno je 3,5 milijardi eura, rekla je Kosor. Bajnai je pohvalio napore hrvatske vlade na čelu s premijerkom Kosor koja je u posljednje pola godine učinila snažan iskorak prema priključenju Europskoj Uniji.

Na tiskovnoj konferenciji premijer Bajnai, kako donosi MTI, naglasio je kako u Mađar-

skoj, koja je četvrti najveći ulagač u Hrvatskoj, postoji nacionalni konsenzus glede potpore Hrvatskoj i na gospodarskom i na političkom polju te kako je Mađarska zainteresirana za razvoj hrvatskog turizma i energenata. Spajanje plinovoda između Hrvatske i Mađarske dodatno će pridonijeti dobrim susjedskim odnosima dviju država, rekla je Jadranka Kosor. Spajanje će završiti do kraja 2010, a u punoj funkciji bit će sredinom 2011. To ulaganje vrijedno je 100 milijuna eura. Pola iznosa dat će mađarski ulagači, a drugu polovicu Europska Unija. Bajnai je kazao da se konzultirao s čelnicima MOL-a te da mu je rečeno kako žele proširiti razvoj, i to ne samo rafinerije u Sisku nego i u Rijeci. Jadranka Kosor je najavila da će se sa svojim mađarskim kolegom ponovno sastati već 24. i 25. veljače na Dunavskoj konferenciji u Budimpešti, te također i na energetskom samitu koji se održava u mađarskoj prijestolnici 25. i 26. veljače.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Potpredsjednik hrvatske vlade i ministar financija Ivan Šuker nakon sjednice Gospodarsko-socijalnog vijeća, 18. siječnja, izjavio je za hrvatski tisak: Vladi nije ni nakraj pameti da omogući MOL-u stjecanje većinskog paketa dionica Ine. Ina će do ožujka izdati 200 milijuna eura konvertibilnih obveznica od kojih će 100 milijuna kupiti država ili institucionalni ulagači, a 100 milijuna MOL. Taj je odnos određen upravo kako se ne bi promijenio vlasnički odnos. Te će se obveznice moći konvertirati tek nakon 18 mjeseci, a vjerojatno će biti izdane na četiri ili pet godina, o čemu će biti potpisan i protokol, najavio je Šuker.

BUDIMPEŠTA – Predsjednik HDS-a Mišo Hepp izvješćuje kako će iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave biti 6. veljače 2010. godine, s početkom u 10 sati, u Uredu Hrvatske državne samouprave. S tim u svezi i preko Hrvatskoga glasnika moli poslati primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu), u pisanom obliku, na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 21. siječnja 2010. godine. Za sastanak predlaže ovaj dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine; izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; Izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; a) Izvješća zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović; 2.a) Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2010. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj Zavičaja d. o. o.; b) Prihvaćanje Plana poslovanja Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2010. godinu. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj; 3. Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave za 2010. godinu. Referent: Mišo Hepp; a) Prihvaćanje Proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj; b) Prihvaćanje Proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2010. godinu. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj; c) Prihvaćanje Proračuna Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2010. godinu. Referent: Šandor Horvat, voditelj; d) Prihvaćanje Proračuna Kulturno-prosvjetnog centra za 2010. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj; e) Prihvaćanje Proračuna Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae za 2010. godinu; Referent: Mišo Šarošac, ravnatelj; 4. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja Hrvatske državne samouprave za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, mjesnih hrvatskih ustanova i mjesnih hrvatskih udruga. Referent: Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja; 5. Razno. Na zatvorenoj sjednici: Rasprava o imenovanju ravnatelja Zavičaja d. o. o.

BAJA – U ponedjeljak, 18. siječnja u Baji je održana sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Na prvoj redovitoj sjednici raspravljalo se o proračunu i planu rada Županijske samouprave za 2010. godinu. Kako saznajemo, pod raznim je bilo riječi i o zauzimanju stava o ponovnom prikupljanju potpisa i narodnoj inicijativi da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina. Ujedno su pozvane sve mjesne hrvatske samouprave da radi sastavljanja županijskoga plana rada i programa za 2010. godinu, do 31. siječnja dostave nacрте svojih programa.

U Borsfi sto osamnaest učenika uči hrvatski jezik

Osnovna škola „István Fekete“ u Borsfi od 2009/2010. školske godine ozbiljno se odlučila za podučavanje hrvatskoga jezika. Ustanovu pohađa 118 učenika, koji sudjeluju u nastavi hrvatskoga jezika, u prvom razredu hrvatski jezik uči se četiri sata, a u ostalim razredima dva sata tjedno, u mjesnom dječjem vrtiću 42 djece sudjeluje na hrvatskim zanimanjima tjedno dva puta. Učiteljica im je Ana Mihović, podrijetlom iz Sumartona.

Prije dvije godine započeo je multikulturalni odgoj u ustanovi, u okviru kojeg su učenici nižih razreda imali pola sata podučavanja o hrvatskoj kulturi i književnosti, još na mađarskom jeziku, a u višim razredima jedan sat, to se postupno razvijalo. Prošle godine su već bili prvi pokušaji učenja jezika, i to se ove godine povećalo na dva sata, a u prvom razredu na četiri. Prema planovima, iduće godine žele uvesti podučavanje hrvatskoga jezika tjedno četiri sata.

Zašto se ustanova odlučila za hrvatski jezik, obrazložila je ravnateljica Gabriella Megyes Holczer:

– Borsfa je mjesto koje je od hrvatske granice udaljeno svega 20 kilometara, a od hrvatskih pomorskih naselja 14 kilometara. Čelništvo sela i odgojno-obrazovna ustanova otvorena je za razne jezike i kulture. Ako već živimo u Europskoj Uniji, neka to i djeca osjećaju. Borsfa surađuje s naseljem iz Austrije, a isto tako i s naseljem Domašincem iz Međimurja. Danas ako se dijete želi lakše snalaziti u svijetu, potrebno je znati mnogo jezika, naravno, jedan od svjetskih i drugi nekog drugog naroda. U našoj se školi uči njemački jezik, a osim toga smo izabrali još jedan slavenski jezik, a to je hrvatski. Slavenski jezici se govore u mnogim našim susjednim državama, pa vjerujem, ako tko nauči jedan od njih, time će se moći snalaziti i u drugim državama gdje se govori slavenski jezik. Trebam priznati i to da smo s multikulturalnim odgojem uspjeli zadržati i manje skupine po odjeljenjima, i to je vrlo dobro za djecu – kazala je ravnateljica.

Inače u selu živi nekoliko Hrvata, ali oni su se uselili iz nekih hrvatskih sela ili stupili u brak iz hrvatskih naselja.

Osnovna je škola ponovno proradila nakon društvenih promjena 1993. g., naime 1973. školu su zatvorili pa su djeca pohađala školu u Kereku (Bazakerettye) ili u Banoku (Banokszyentgyörgy). Sada ustanovu pohađa 118 učenika čak iz dvanaest mjesta, to su: Bucsuta, Szentlisló, Bázakerettye, Oltárc, Földvár, Bánokszyentgyörgy, Becsehely, Valkonya, Letenye, Nagykanizsa, Borsfa, Sőjtör. Dovož djece jednostavan je, naselje se nalazi upravo na smjeru Letinja–Kaniža, odnosno Bečehel–Jegersek, pa djeca imaju dobar autobusni prijevoz iz svih smjerova. Škola iznimnu pozornost posvećuje podučavanju jezika, odgoja na očuvanje prirodnog okoliša i na kulturu. Unutar ustanove djeluje i osnovna umjetnička škola, djeca mogu učiti svirati, plesati, baviti se dramskim umijećem i

likovnom umjetnosti. Uvođenje hrvatskoga jezika usuglašeno je i s roditeljima, a i s mjesnom samoupravom. I roditelji i čelništvo pozitivno su ocijenili namjere školske ustanove, tada je započelo postupno uvođenje hrvatskoga jezika.

Ana Mihović, učiteljica hrvatskoga jezika, ima najteži zadatak, naime za svako godišće treba osmisliti poseban program, od samih početaka učenja jezika. Nastavnih pomagala nema mnogo, u nižim razredima rabi slikovni rječnik, antologiju dječjih pjesmica, zbirku pučkih popijevaka „Mura, Mura...“, a u višim razredima udžbenik za učenje stranog jezika prvog stupnja. Ona ipak nije zbunjena, završila je pedagošku visoku školu za razrednu nastavu u Baji, radila je prije u serdahelskoj osnovnoj školi, a poslije u ustanovi s djecom s problemima u razvoju:

– Ponajprije smatram važnim da djeca zavole hrvatski jezik, stoga u nižim razredima u nastavu unosim vrlo mnogo igara, a veću djecu pokušavam motivirati modernom tehnikom i katkad održati sat u informatičkoj učionici. Nažalost, nemam mnogo nastavnih pomagala, pokušavam ih nabaviti s raznih strana, pa fotokopiram i koristim se svojim iskustvima iz serdahelske škole i što sam naučila u visokoj školi. Polako se uhodavam, i ja i djeca. U nižim razredima lako je motivirati djecu, svakoj sitnici se raduju. Osim jezika smatram važnim da uče i o hrvatskim tradicijama i običajima. Prilikom raznih blagdana i svečanosti svakako želimo uvijek imati i neke hrvatske sadržaje – kazala je učiteljica Mihović nakon održanog sata u trećem razredu. Hrvatskih sadržaja ima i na kružocima, pomoću učiteljice Mihović uče se hrvatske pjesme, a na kružoku plesa hrvatske

igrice i plesovi. Kod ručnih radionica obraća se pozornost i na tradicionalnu izradu ukrasa, pisanica itd.

Prilikom posjeta škole pogledala sam hrvatski sat u trećem razredu. Djeca su se predstavila na hrvatskom jeziku, znala su nazive školskih predmeta i s njima formulirati rečenice, vrlo hrabro su se javljala na razna pitanja na hrvatskome jeziku, no djeca tko djeca, najglasnija su bila kada je trebalo otpjevati pjesmu ili odigrati nešto. Nakon sata su me opkolila pa sam ih zapitala je li im je hrvatski jezik težak; svi su rekli da nije i da ga jako vole, kao i učiteljicu. A kada sam ih upitala zašto je dobro učiti hrvatski jezik, odgovor je bio da će doći u školu gosti iz Hrvatske i moći će se s njima malo razgovarati.

Inače ta osnovna škola od 1997. godine ima partnersku školu u Hrvatskoj, u Domašincu. Godišnje 2–3 puta se sretnu na raznim priredbama. Predstavništvo škole iz Borsfe već je više puta sudjelovalo na Danima kruha, na Danu općine, a domašinečka djeca sudjeluju na Športskom danu, na Danu zaštite okoliša kada se ide na izlet, i na Danu kulture. Ravnateljica bi voljela približiti se i s hrvatskim narodnosnim školama u Pomurju, da i njihova djeca sudjeluju na regionalnim hrvatskim priredbama ili natjecanjima. Od iduće školske godine voljeli bi uvesti u svim razredima četiri sata hrvatskoga jezika, u svezi s tim zatražili su pomoć u informacijama od Hrvatske državne samouprave, odnosno od njezina Odbora za školstvo. Gabor Györvári, predsjednik Odbora, posjetio je školu i izvijestio ravnateljicu na koji način se može to uvesti. Nadamo se da ćemo iduće godine moći izvještavati o ostvarenim željama.

Beta

Javna tribina i Hrvatska večer na Majdanu

Javna tribina na Majdanu održana je 28. studenog u Prosvjetnom središtu „Pataky”, a nakon nje održana je i prigodna Hrvatska večer. Nazočne je pozdravio predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Mate Filipović. Među njima zastupnike hrvatskih okružnih samouprava, predstavnike njemačke, grčke, armenske i rumunjske samouprave te veliki broj simpatizera manjinskih zajednica u okrugu. Među gostima bili su i načelnik mjesne samouprave Lajos Verbai, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske Silvija Malnar, predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, predsjednik okružnog Odbora za šport, mladež, civile i manjine László Nagy, i mnogi drugi uglednici.

U svom obraćanju nazočnima gradonačelnik Lajos Verbai istaknuo je dosadašnju djelatnost Hrvatske samouprave te njezino zavidno mjesto i ulogu među ostalim manjinskim samoupravama. Istaknuo je veliki posao pri posredovanju zbratimljenja Vinkovaca i Majdana 2006. godine.

Gosp. Filipović dao je pregled djelatnosti u 2009. godini. Samouprava je održala devet sjednica, donijela 69 važećih odluka; raspolagala je s 1.141.400 Ft proračunskih sredstava. Koristila se i natječajnim mogućnostima. Tako je dobivena potpora od 216.000 Ft iz Mađarske državne riznice, a i Hrvatska večer ostvarena je potporom iz natječaja.

Zastupnici su, kazao je Filipović, aktivno sudjelovali na sastancima mjesne samouprave, kada se radilo o manjinskoj problematiki iznosili su mišljenja i prijedloge glede nacrta proračuna za 2010. godinu. Filipović je govorio i o suradnji sa zbratimljenim gradom Vinkovcima, o suradnji s Hrvatskom izvornom plesnom skupinom iz Budimpešte, osvrnuo se na Međunarodni nogometni turnir „Stipan Pančić” priređen zajedno s Hrvat-

skom samoupravom grada Budimpešte, na Kulturnu večer posvećenu proljeću, izložbu amaterskog umjetnika dr. Ivana Ispanovića iz Kiskőrösa, na sudjelovanje Hrvatske izvorne plesne skupine na Danu sela u Erčinu te na Smotri folkloru u Velikoj. Istaknuta je međusobna dobra suradnja s Hrvatskom državnom samoupravom i s Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte te s našim samoupravama u VII, XIV, XVIII, XIX. i XXII. okrugu, s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Budimpešti i, naravno, mjesnom samoupravom te njezinim odborima.

Nakon javne tribine slijedio je kulturni program. Stihove Vladimira Nazora „Hrvatski jezik” kazivala je Oliva Garda, učenica 4. r. HOŠIG-a. Uz pratnju orkestra „Prekovac” Stipana Agića iz Tukulje, Hrvatska izvorna plesna skupina, pod vodstvom Eve Ispanović i koreografa Tibora Sziklaia, izvela je „Bunjevačku svitu”. Iznenađenje večeri bio je nastup Tamburaškog orkestra „Džentlmeni” iz Osijeka, u sastavu Marija Mumleka (prim), Hrvoja Grbeša (basprim 1), Dalibora Zovode (basprim 2), Zorana Kuna (bugarija), Ivana Heršeka (bas) i Danijela Čehaića (čelo). Orkestar je osnovan 1997. godine pod imenom „Zlatna grana”, 2002. objelodanjuje prvi CD. Glumac i estradni umjetnik Stipan Đurić s „Džentlmenima” se upoznao na Festivalu starogradske pjesame u Županji, i tako su se rodili zajednički nastupi. Uz vrsne tamburaše, Stipan Đurić predstavio se pregršti starogradske i tamburaško-zabavnih pjesama.

Mate Filipović zahvalio je sudionicima na šarolikom i bogatom programu, napose moderatorici, učenici 8. r. Osnovne škole „József Bem” Klaudiji Zupko, koju je pripremila njezina nastavnica Éva Szombati-Szarvas, i pozvao sve goste na domjenak i zajedničko prijateljsko druženje.

M. Dekić

SUBOTICA – HKC „Bunjevačko kolo” organizira „Veliko prelo 2010” koje će biti održano u subotu, 30. siječnja, u Dvorani sportova s početkom u 19 i 30. Goste će zabavljati TS Ravnica, TS „Hajo” i hrvatska pop-zvijezda Boris Novković. U povodu ove tradicionalne manifestacije raspisan je i natječaj za najbolju preljusku pjesmu, koji je otvoren do 20. siječnja.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava Hrvatskoga Židana srdačno Vas poziva na Hrvatski bal koji će se održati 23. januara, u subotu, u sambotel-skom Domu športov. Od 19 uri je doček gostov, potom u 19.30 uri svečano otvaranje bala. U programu sudjeluju KUD „Čakavci”, jačkarni zbor „Peruška Marija”, mladi tamburaši i tamburaški sastav „Židanski bečari”. Na balu sviraju Mlada generacija i Vrijeme ljubavi iz Hrvatske.

KANIŽA – Zahvaljujući suradnji pomurskih župa i Varaždinske biskupije, pred Božić je u tome pomurskom gradu ostvaren Adventsko-božićni koncert hrvatskih pučkih pjesama, koji je izveo Zbor mladih Varaždinske biskupije i Varaždinski tamburaški orkestar. Na koncertu su pribivali kaniški gradonačelnik István Marton, župnici hrvatskih pomurskih sela, Blaž Horvat, rektor Varaždinske biskupije, i mnoštvo hrvatskih vjernika.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoe, 23. prosinca 2009. godine u Klubu je održana književna tribina u sklopu koje je Đuro Franković predstavio pjesmaricu Grgura Mekinića Pythiraeusa: „Dusevne peszne”, 1609. i 1611. Naime u Ljubljani su sačuvane dvije Mekinićeve zbirke s naslovom „Dusevne peszne”, 1609. i 1611. One su tiskane u Svetom Križu nedaleko od Šoprona, za vjernike protestante u sjeverozapadnoj Mađarskoj, koji su većinom bili njemačkog i slavenskog porijekla, a među njima je u malom broju bilo i Hrvata, poglavito građana i plemića. Mekinićeve pjesmarice nisu kod gradišćanskih Hrvata naišle na odjek i prihvaćanje jer su im protestantska učenja bila i ostala tuđa. Književna je tribina ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

SIGET – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Sigeta, i ove se godine priređuje tradicionalni Hrvatski pokladni bal koji će se održati 23. siječnja u Centru Flórián, a goste će zabavljati sastav REMIX iz Starina.

Nova-stara inicijativa da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina

Nisu Hrvati asimilirali Bunjevce, niti ih asimiliraju danas (kako to neki tvrde), jer da je tako, oni se ne bi održali, nego su Bunjevci očuvali svoju posebnost unutar hrvatskoga nacionalnog bića, po čemu su jedan od cvjetova hrvatskoga naroda, kao što su to Šokci, pa i sve druge etničke skupine u Hrvata.

Nakon četiri godine i neuspjelog pokušaja da se putem prikupljanja potpisa i narodne inicijative dođe do priznavanja Bunjevaca kao posebne manjine, ovih je dana hrvatsku javnost opet uznemirila vijest o ponovnoj inicijativi Mije Mujića (i onih koji stoje iza njega) da se na temelju suludih i znanstveno neutemeljenih ideja, već viđenim pokušajem (jer je očito odakle vjetar puše) razdvoji bunjevačka grana hrvatskoga stabla, da se otrgne neodvojivi dio hrvatskoga naroda. Možda nas ipak ne treba uznemirivati jer ono što je neodvojivo, ne može se ni otrgnuti ni silom ni milom. Dodajmo da se od objave ove odluke Državnog izbornog povjerenstva u službenome glasniku Magyar Közlöny, žalba može podnijeti u roku od 15 dana.

Vijest Mađarske novinske agencije (MTI) o tome da je Državno izborno povjerenstvo (OVb) na svojoj posljednjoj sjednici ovjerilo obrazac za prikupljanje potpisa za narodnu inicijativu da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina, a koju su odmah prenijeli mediji diljem Mađarske, ne sadrži ništa novo u odnosu na onu inicijativu iz 2006. godine kada je Mađarski parlament, uzevši u obzir tadašnji stav Mađarske akademije znanosti (MTA) o tome da se po mišljenju stručnjaka posebna bunjevačka manjina ne može utvrditi, s 18 glasova za, s 334 protiv (a protiv su bili jednoglasno i svi Klubovi zastupnika u Parlamentu) uza sedam suzdržanih glasova odbio inicijativu, kojom bi se broj autohtonih, urođenih manjina u Mađarskoj proširio s Bunjevcima, kao četrnaestom manjinom.

Jedina novina koja se iznosi u spomenutoj vijesti, a koju opravdano uzimamo s velikom dozom nevjerice, jest da se predstavnik Bunjevaca ponovno obratio Državnom izbornom povjerenstvu zato što ga je predsjednik Mađarske akademije znanosti (MTA) u pismu obavijestio da je stav Akademije promijenjen. Ne znamo je li ta tvrdnja na mjestu, ali znamo da od 2006. nema nikakvih promjena u zakonu koje bi omogućile da se Bunjevcima prizna posebnost kao manjine.

Naime manjinski zakon prilično točno određuje kriterije za priznavanje posebnosti nacionalne manjine, a njega se moraju pridržavati svi, i inicijatori i zakonodavci. Zakon kaže ovo:

„U smislu ovog zakona nacionalna i etnička manjina (u daljnjem tekstu: manjina) jest svaka narodna skupina koja na teritoriju

Republike Mađarske živi autohtono najmanje sto godina, koja je u odnosu na **stanovništvo zemlje u brojevanoj manjini, čiji su članovi mađarski državljani, a od ostaloga dijela stanovništva razlikuje se po vlastitom jeziku, kulturi i tradiciji** (istaknuo autor teksta) i istovremeno izražava svijest o zajedničkoj pripadnosti koja je usmjerena na očuvanje svega spomenutoga, te na izražavanje i zaštitu interesa povijesno nastalih zajednica.” (Zakon iz 1993, Poglavlje I, TEMELJNE ODREDBE, Članak 2).

Tadašnji stav Akademije, koji iznosi prilično opširne povijesne i znanstvene činjenice, a u pismu od 11. travnja 2006. potpisuje ga tadašnji predsjednik dr. Szilveszter E. Vizi, prilično je jasan:

„Bunjevci koji žive u Mađarskoj ne odgovaraju po svemu uvjetima koje stavkom 2. članka 1. propisuje Zakon LXXVII. o pravima nacionalnih i etničkih manjina iz 1993. godine. Bunjevačka narodna grupa jedna je od više, regionalno odvojenih povijesnih skupina koje čine hrvatsku nacionalnu manjinu. Ni poseban povijesni, jezični razvoj ni današnji položaj jezika ne daje razloga da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina.”

Nakon podrobnog obrazloženja, u spomenutom stavu Akademije, na kraju se zaključuje:

„Dosadašnja istraživanja dobro osvjetljavaju činjenicu da je – u vrijeme nastajanja modernih nacija – već bez dvojbe riječ o jednoj etničkoj skupini koja po jeziku, vjeri i kulturi (tradiciji) pripada hrvatskoj nacionalnoj zajednici, koja je unutar hrvatskoga naroda, povrh toga što je razdvojena državnim granicama – do određene mjere – uspjela sačuvati svoje etničke posebnosti i lokalno-etnički identitet.”

Prema tome, ništa se nije promijenilo u odnosu na prije četiri godine, čak ni onda ako su Bunjevci u Srbiji priznati kao narod (to su bili već i 2006. godine), pa čak ni onda ako se Mijo Mujić bude i dalje pozivao na stav Srpske akademije nauka. I to jednostavno zbog toga što Bunjevci, koji po svemu pripadaju hrvatskome narodu, ne udovoljavaju uvjetima koje propisuje odredbe Zakona LXXVII. iz 1993. o pravima nacionalnih i etničkih manjina.

Istina, po zakonu, u Mađarskoj postoji slobodan izbor identiteta, pa se svatko može deklarirati kako mu je volja, i kako se osjeća, ali nema razloga – da bez (posebnog) jezika,

kulture i tradicije – bude poseban narod. Članak 3. spomenutog zakona osim drugog deklarira i ovo:

„Svaka manjinska zajednica i osoba pripadnik manjine ima pravo na život u zavičaju te na nesmetano održavanje veza sa zavičajem. Pravo na zavičaj nije samo pravo na mjesto rođenja, nego je i sloboda i zaštita mjesta rođenja i stanovanja roditelja, odgajatelja, predaka i vezivanje za staru domovinu i njezinu kulturu i tradicije.”

To pravo ostvaruju i bunjevački Hrvati u Mađarskoj, što potvrđuju i brojna njihova nastojanja diljem Bačke u Mađarskoj, u svim bunjevačkim naseljima, a posebno tamo gdje su utemeljene hrvatske manjinske samouprave, tamo gdje se uči materinski jezik, tamo gdje se čuva i njeguje bunjevačka ikavica, tradicije, običaji i narodna nošnja.

Nisu dakle Hrvati asimilirali Bunjevce, niti ih asimiliraju danas (kako to neki tvrde) jer da je tako, oni se ne bi održali, nego su Bunjevci očuvali svoju posebnost unutar hrvatskoga nacionalnog bića, po čemu su jedan od cvjetova hrvatskoga naroda, kao što su to Šokci, pa i sve druge etničke skupine u Hrvata.

Stoga da zaključimo. Svatko po zakonu ima pravo na slobodan izbor identiteta, svatko ima pravo i može prikupiti tisuću potpisa, ali ne može postati narod ako ne udovoljava određenim uvjetima, ako nema poseban jezik, kulturu i tradicije. I to ne samo zato što tako propisuje zakon nego i zato što bi bilo besmisleno da bez tih značajki uopće govorimo o bilo kojem narodu.

Umjesto besmislica, kao što je ova ponovna narodna inicijativa da se Bunjevci priznaju kao narod, pitamo se što je – osim navedene inicijative – za očuvanje Bunjevaca poradio sam inicijator.

Stipan Balatinac

KERESTUR – Pred novogodišnjim blagdanima objavljena je redovita periodika naselja «Kronika», informativno glasilo sela Kerestura, koju je izdao Neprofitni d. o. o. «Croatica». Glavna urednica Anica Kovač zahvaljuje izdavaču na uzornom radu i pomoći pri tiskanju. Glasilo na 16 stranica daje pregled događanja tijekom 2009. g., te izvješćuje o planovima za novu godinu, o djelovanju mjesnih civilnih organizacija. Dr. Erika Rac na hrvatskom jeziku piše o podrijetlu i povijesti pomurskih Hrvata, o pilu u Legradskom parku. Čitatelji dobivaju i uvid u aktualna zbivanja naselja. Novine iz godine u godinu, bez ikakva honorara, sastavljaju: Anica Kovač, Stjepan Sabo, Marija Kóvágó, Eržika Šanta, dr. Erika Rac i Zoltan Riersch.

U židanskoj čuvarnici neće biti manje dice

*Židanska dica s odgojiteljicama
Marijanom Lagler-Farkaš
i Jadrankom Čizmazia*

U narodnu nošnju obličena dica po hrvatski jaču, obraćaju se na pozornici, nagnu se simotamo, bezbrižno se spuščaju u igru. Uprav tako kako su to uvježbala u čuvarnici. Narodna nošnja se obliče pri svečani prilika, sva dica su svnisna toga iako pratež za divičice nosu jur deset ljet dugo generacije, ali bijele plundre sad su prvi put imali dičaki na sebi. Dosad su nosili črne hlače, a sad im je ovo novo rublje sašila tetkica i jedva su mogli dočekati svečevanja ter da u njem tancaju i veselu se, i pravoda tako izgledaju kot lutkice pri ulazu čuvarnice. Sve to doznajemo od Marijane Lagler-Farkaš, peljačice ustanove, a rič je za dicu čuvarnice Hrvatskoga Židana, ki su sve skupa sedamnaestimi. Iako ona optimistično izjavljuje „*manje nas neće biti*”, u glasu se shranja nesigurnost. Uskoro će se maloj grupici pridružiti još jedno dite, a u jesen takaj računaju na povećanje ovoga broja. Pokidob čuvarnicu pohadjaju dica ne samo iz Hrvatskoga Židana nek i iz Lukindrofa i Plajgora, težišće ustanove je da se čuje uz ugarsku i nimška i hrvatska rič. Zato se brinu dvi hrvatskogovoreće mjesne odgojiteljice i jedna tetkica. To je velika prednost i zato jer međusobno se dobro poznavaju roditelji, dica i pedagogi. Jedna odgojiteljica pelja hrvatska zanimanja cijeli tajedan, a druga odgojiteljica izmjenično ima na dužnosti nimški tajedan. No, kako je to svagdir, u praksi to izgleda manje ohrabrujuće: – *Jačke, tanci, pjesmice, brojalice se lako nauču, volu dica jačiti na hrvatskom jeziku. Dobar je ritam i melodija, ali razgovarati, to je za nje, nažalost, teško. Sad i nimamo nijedno dite s kim bi razgovarati mogli po hrvatsku, ali ubuduće čekamo dicu ziz materinskim jezikom, hrvatskim. Svakako nam je teško nek u čuvarnici predati hrvatski jezik, jer stari otac, staramajka se još pominaju na našem, ali dica ne živu s njimi skupa, to je najveći prob-*

*lem. Ako bi bilo u familiji već generacijov, onda bi se već čula i hrvatska rič – veli Marijana Lagler-Farkaš. Prisička i židanska čuvarnica jur drugo ljetu zajedno pripadaju kiseškoj centralnoj čuvarnici, ovako je već mogućnosti da djelatnice skupa diskutiraju o cilji i poteškoća manjinskoga odgoja, a većputi se otvaraju mogućnosti da i uživo se prati djelovanje u jednoj ili drugoj ustanovi. Mogli bi misliti da u susjednom selu, kade isto tako živi hrvatska rič, tjesnija je suradnja čuvarnic, ali židanska peljačica spominje samo lutkarsku predstavu, na koj su dica redovito skupa. Med najvećimi problemima voditeljica čuvarnice istakne mali broj dice, zbog česa su silom prilik i iseljeni školski gornji razredi iz Hrvatskoga Židana, a pred dvimi ljetu je prestao rad u dvi dičji grupa i u čuvarnici. Odonda su dica različite starosti u jednoj grupi, a tako je pravoda i u stručnom pogledu teže djelati. U čuvarnici dosad nije bilo pelde na to da bi bili roditelji odnesli svoje dite u Kiseg, ali kot školske dice sve češće se to zgoda. Po novom zakonu vrijeda će čuvarnice moći primati i dicu od starosti ispod tri ljet. Po riči židanske peljačice, vjerojatno tako izgleda budućnost opstanka i preživljenja malih institucijov, ali uvjeti za jaslice još nisu osigurani pokidob za zapošljenje stručnih peršonov nij pinez. Kad se pita za plane židanske čuvarnice, iz nje riči se odlučnost peče: – *Plani su nam najveći da očuvamo još dugo-dugo ljet ovu čuvarnicu s mjesnimi židanskimi odgojiteljicama, to je jako važno. Jedino od 2003. ljeta djelamo tako da smo sve odgojiteljice židanske Hrvatice, a dotleg su uvijek iz drugoga sela došle k nam raditi odgojiteljice. Roditelji volu našu čuvarnicu, a mi ćemo sve učiniti da ovo i nadalje tako ostane!**

-Tiho-

SUMARTON – Na izmaku prošle godine članovi KUD-a Sumarton imali su niz nastupa. Plesna skupina i tamburaši boravili su u Križevcima na obilježavanju 30. obljetnice tamošnjega kulturnog društva. Društva iz dvije zemlje suraduju gotovo deset godina i godišnje barem jednom se posjećuju međusobno na nekoj većoj priredbi. Sumartonski tamburaši i pjevački zbor pred Božić su nastupili i u Petribi, zajedno s mjesnim Pjevačkim zborom «Petripske ružice», dočaravši predblagdanskoo raspoloženje u mjestu. Sumartonsko društvo očekuje niz nastupa i u novoj godini. O planovima i programima članstvo će raspravljati na svojoj redovitoj skupštini 29. siječnja.

UMOK – Hrvatska manjinska samouprava Umoka i Hrvatsko kulturno društvo „Kajkavci“ organiziraju Hrvatski bal 22. januara, u petak, početo od 19 uri u Panzionu Tornácos u Hečki. Bal otvara Hrvatsko kulturno društvo Kajkavci, na balu svira petroviska Pinkica. Cijena pozivnice je 3300 Ft, u koj je nutri i večera. Molimo Vas, ako imate mogućnosti, darujte tombole, s kom ćete podupirati HKD „Kajkavci“.

SUMARTON – Dana 8. siječnja zasjedalo je predsjedništvo društva Horvata kre Mure, na kojem su članovi pripremili nadolazeću skupštinu 28. siječnja. Odlučeno je da će organizacija predati aktualne natječaje za djelovanje civilnih društava, raspravljalo se o povećavanju članstva, o organiziranju hrvatskog bala. O svim predloženim temama raspravljat će se na skupštini.

KALAČA – Hrvatska manjinska samouprava u Kalači 6. veljače priređuje pokladnu zabavu „Lakomac“, koja će se održati 6. veljače 2010. u 18 sati u auli Katoličkoga školskog središta „Velika Gospa“ na Astrikovu trgu 1. U programu sudjeluju Muški pjevački zbor „Priateljsko društvo“ iz Kalače, hrvatska omladinska plesna skupina „Dušnici“ iz Dušnoka, Pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače, učenici Katoličkoga školskog središta „Velika Gospa“ i Tamburaški orkestar „Orašje“ iz Vršende, koji će zabavljati goste nakon programa. Kako nam reče predsjednik Bariša Dudaš, prijave se očekuju do 31. siječnja na telefon 06-20/264-1214.

SUMARTON – Društvo Horvata kre Mure priređuje predstavljanje RJEČNIKA POMURSKIH HRVATA 28. siječnja 2010. u 17 sati u sumartonskom Seoskom domu.

Dani Dobriše Cesarića

Na svečanosti u Gradskom kazalištu, na svojevrsnoj književnoj večeri svoje stihove govorili su brojni hrvatski pjesnici i gosti iz Italije i Mađarske: Mirko Čurić, Lana Derkač, Giacomo Scotti, Đoni Fiero, Stjepan Blažetin, Darko Glamuzina, Sanja Najvirt, Ivica Prtenjača, Livija Reškovec, Davor Šalat, Robert Roklicer, Dijana Rosandić i Božica Zovko. Na kraju je stihovima dodala pjesmu Vesna Pisarović, u nadahnutoj izvedbi džeza i bluesa.

Ovogodišnjim Danima Dobriše Cesarića, znanstveno-pjesničkoj manifestaciji održanoj u Požegi ove godine osmi put, nazočio je i pjesnik Stjepan Blažetin iz Pečuha. Manifestacija je održana u organizaciji Grada Požege i Društva hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, od 9. do 15. siječnja. VIII. dane Dobriše Cesarića odlikovao je niz programa od izložbe Rije Trdin „Ilustracija pjesama Dobriše Cesarića“, predstavljanja Zbornika „Ivan Mesner“, znanstvenog kolokvija „Požega slika, riječ, glazba“, predstavljanja zbirke poezije nagrađene na VII. danima Dobriše Cesarića Ivica Prtenjače „Okrutnost“ do pjesničkih susreta pjesnika i učenika, nastupa suvremenih hrvatskih i inozemnih pjesnika, koncerta Vesne Pisarović i mnogih drugih programa. U sklopu prigodnoga programa položeni su vijenci na rodnu kuću velikana suvremene hrvatske pjesničke riječi Dobriše Cesarića. Program šestodnevne priredbe ove je godine bio posebno zanimljiv ne samo što je okupio važna imena ugledne hrvatske pjesničke scene nego se iz znanstvene prizme bavilo i istraživanjem zavičajne kulturne baštine grada Požege te njezina doprinosa slavonskom i nacionalnom kulturnom naslijeđu. U

proteklih osam godina uspjeti festival izrastao je u jednu od najvažnijih pjesničkih manifestacija, i to s međunarodnim karakterom. Uz najjača domaća pjesnička imena, u završnici ovogodišnjeg festivala sudjelovali su i književnici iz Italije i Mađarske, kaže u ime organizatora Mirko Čurić, predsjednik Ogranaka DHK. Na ovogodišnje Cesarićeve dane na natječaj za Cesarićevu nagradu pristiglo je više od 70 pjesničkih rukopisa, a nagradu za najbolju neobjavljenu pjesničku zbirku, nakon prošlogodišnjeg dobitnika Ivica Prtenjače za zbirku „Okrutnost“, ove je godine dobio Krešimir Bagić za rukopis „Treba srušiti zidove“. Jedan od istaknutih hrvatskih pjesnika srednje generacije, prof. dr. sc. Krešimir Bagić dobro je poznat studentima Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

Naime on je već nekoliko godina gost predavač na pečuškoj kroatistici. Vrsni znanstvenik Bagić bio je i dugogodišnji voditelj Zagrebačke slavističke škole, a voditelj je i Odsjeka za stilistiku na zagrebačkoj kroatistici. Tu su se s njim sreli i mnogi studenti iz Mađarske koji pohađaju zagrebačku kroatistiku.

bpb

VINKOVCI – Pečuško Hrvatsko kazalište 12. siječnja, nastupilo je u Vinkovcima s predstavom, „Raskošno cvjetaju moje ruže“, pričom o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper. Priču temeljenu na više od tri stotine ljubavnih pisama koje su od 1900. do 1904. Čehov i glumica razmijenili dok je ruski klasik boravio na Jalti, a glumica u Moskvi, kao predstavu „Raskošno cvjetaju moje ruže“ u pečuškom je Hrvatskom kazalištu režirao Jozef Bodony, a premijera je bila u svibnju 2009. godine. Predstavu je ugostilo vinkovačko Gradsko kazalište „Joza Ivakić“. U predstavi likove Olge i Antona igraju Katarina Baban i Stipan Đurić.

Meeting Point 2

U pečuškoj Galeriji 16. siječnja, u sklopu programa Pečuh europska prijestolnica kulture, otvorena je likovna izložba pod nazivom Meeting Point 2, međunarodni likovni bijenale. Do bijenala je došlo suradnjom više kulturnih ustanova iz Srednje Europe i njezinih gradova, a izlagači su ovaj put u Pečuh došli i iz Grčke. Među izlagačima su i hrvatski umjetnici vezani za grad Osijek. Putujuća je to izložba koja je krenula na put 13. studenog iz rumunjskog Arada i 16. siječnja stigla do Pečuha, dok su sljedeće postaje njezina puta gradovi Osijek i Plzen. Inicijativi se priključio i austrijski gradić Pöchlarn u kojem djeluje Dokumentacijski centar Kokoschka Haus. Cilj je bijenala očuvanje jezika tradicionalnoga slikarstva, kiparstva i grafike kroz likovni umjetnički iskaz. Tom cilju služi izložba čiji je karakterističan podnaslov Uloga tradicionalne konvencionalne likovne umjetnosti u suvremenoj umjetnosti. Taj se postav 20. veljače seli u Osijek gdje će biti izložen u Galeriji Waldinger i Galeriji Kazamat. Otvaranju izložbe nazočila je i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov te brojni osječki kulturni djelatnici. Pečuška galerija i radionica vizualnih umjetnosti surađuju s umjetnicima iz Rumunjske, Mađarske, Češke i Hrvatske na međunarodnom izložbenom projektu Meeting Point – još od manifestacije Aradskog bijenala 2007. godine.

Trenutak za pjesmu

Igor Šipić

Bijeli snijeg

Zamisli da pada crni snijeg,
Zamisli da otvaraš crne plahte,
Zamisli da raste crni cvijet,

Ne želim te zvati Pinkom,
Ne želim noću buditi rijeku,
Eto, zašto je lijep ovaj svijet.

*Pinka kod
Petrovoga Sela*

Glazbeni vremeplov Matice hrvatske Pečuh

Glazbeni vremeplov Matice hrvatske Pečuh, u njezinoj organizaciji logistički potpomognut od Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, nastavlja se. Kako nam kaže predsjednik Matice hrvatske Pečuh Stjepan Blažetin, cilj je tih okupljanja osvještavanje mladih Hrvata i svih zainteresiranih za glazbene trendove i glazbu koju slušaju ili ne slušaju te pobuđivanje zanimanja za hrvatsku glazbenu baštinu i hrvatsku glazbenu scenu.

Nakon predavanja Silvestera Balića i multimedijskog predstavljanja sastava Bijelo dugme, 13. siječnja okupljeni u Hrvatskome klubu mogli su poslušati zanimljivo predavanje studenta Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Midhata Mutapčića. On je predstavio sarajevski sastav Indexi, kako reče, perjanicu rock-pop glazbe nastale potkraj sedamdesetih godina na prostorima bivše Jugoslavije, koja se i danas sluša i veoma je omiljena. Legendarni pjevač Indexa Davorin Popović bio je čovjek koji je svojim glasom i djelatnošću obilježio Indexe kroz tridesetak godina.

Njegovom smrću ni Indexi, premda su otada održavali prigodne koncerte, nisu ono što su bili. Midhat Mutapčić, koji je rođen u Bosni, pa time i osjećajno vezan za taj prostor, upoznao nas je s pločama i skladbama članova ovoga popularnog sastava te osigurao slušanje nekoliko njihovih skladbi.

BIZONJA – Na mesopusni bal Hrvatov poziva Bizonjsko hrvatsko društvo 5. februara, u petak, od 20 uri u restoran Hrvatski raj, i posebna prošnja je organizatorov: ki more, neka dojde u maskari. Čekaju Vas tombole i nagrade, a ča je najvažnije, kako predsjednica Društva Tilda Kőrösi kaže, kvalitetna glazba Pinkice iz Petrovoga Sela. Ulaznice 800 Ft ili 3 eura.

Veliku je pozornost posvetio kult-albumu sastava Indexi, albumu Modra rijeka, uglazbljenim stihovima Maka Dizdara, iz njegove zbirke pjesama „Kameni spavač“.

Sljedeći Glazbeni vremeplov Matice hrvatske Pečuh bit će u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 24. veljače s početkom u 18 sati. U živo Stjepan Blažetin, a virtualno kulturni zagrebački sastav grupa „Azra“.

Branka Pavić Blažetin

OSIJEK – U svečanom foajeu Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku, 23. siječnja s početkom u 11 sati bit će svečano predstavljanje dvaju izdanja: „Zbornika 3 – Ugledni Šokci i Bunjevci“ i knjiga suautora Gorana i Vladimira Rema „Šokci u povijesti, kulturi i književnosti.“ Knjige će predstaviti Vladimir Rem, Vera Erl, Helena Sablić Tomić, Goran Rem i Stjepan Blažetin, književni povjesničar iz Pečuha.

PEČUH – Galerija Gebauer Doma civilnih udruga i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, u sklopu programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, priredili su izložbu Suvremeni hrvatski nakit, koja je otvorena 20. siječnja u pečuškom Domu civilnih udruga na Trgu Sv. Stjepana 17. Izložbu je otvorila generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, a posjetitelji su pozdravili pečuški načelnik Zsolt Páva i direktor za kulturu Programa Pečuh 2010 Tamás Szalay. Izložba je organizirana u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, a otvorena je za javnost do 8. veljače. Nakon toga izložba odlazi u Baju.

KISEG – Gradska Hrvatska manjinska samouprava poziva Vas na tradicionalni Hrvatski bal u Hotel Irottkő 6. februara, u subotu, od 19 uri. U svečanom programu sudjeluje Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci“ iz Unde, svira petrovski Pinka-band. Ulaznice se prodaju za 5500 Ft.

PETROVO SELO – Zaklada za Petrovo Selo i ljetos priređuje svoj tradicionalni, jubilarni 10. maskenbal 6. februara, u subotu, u mjesnom domu kulture. Svira petroviska Pinkica.

Dida, Franjo Pajrić s nukići Markom, Lukom i Franjom (Štrabanci) u strašnom jačenju na šopronskom Hrvatskom balu

Prva štacija gradišćanskih balov svenek Šopron

Sto pedeset ljudi na zabavi s osječkim Zvučnim zidom

Bal su otvorili Koljnofski tamburaši za pozdravnimi riči Franja Grubića, predsjednika Koljnofskoga hrvatskoga društva

Koljnofsko hrvatsko društvo nijedan drugi organizator nigdar ne more preteći jer je Šopron svenek prva štacija gradišćanskih balov. Jedva smo k sebi zašli za oproštajnim mulatovanjem Silvestra, jur na pragu Novoga ljeta, 9. januara, u subotu, u jednom od najelegantrijih hotelov šopronskoga središća, u ime organizatorov Franjo Grubić, predsjednik spomenutoga Društva, a ujedno i načelnik Koljnofa, je dočekao goste pred nakinčenom dvoranom Hotela Pannónia. Iako je samo za pedeset ljudi bilo manje na ovom balu nek lani, po riči Franja Grubića, „*dokle nek dva Hrvati živu na ovom svitu, dotad se more bal načinjiti da čujemo takovu muziku ku svi mi znamo i oduševljeno jačimo s osječkim Zvučnim zidom skupa. Drugač je ovo tradicija nač se ljudi nauču, to se ne smi ostaviti, to je naše mišljenje. Simo svaki dojde ki za hrvatstvo djela, a toliko smo pak zavridili da se maru zabavljamo u lipom ambijentu u dobroj atmosferi.*” U tom pak ni ovput nij bilo falinge. U programu su nastupili Koljnofski tamburaši, uz peljanje Geze Völgyija ml. i solojačkar László Szabó ter Koljnofsko kolo s posavskimi tanci. Dokle je vičera durala, Zvučni zid je prvenstveno dalmatinskom glazbom zakurio publiku, ali na tančoškoj placi svenek je bilo dovoljno mjesta. Već od četrdeset sponzorov je i ljetos dobrovoljno podupiralo bal s vridnimi dari za tombole, a Krešimir Matašin, direktor partnerske vukovinske škole, je ponudio pršut za licitiranje, kojemu su se na kraju mogli veseliti šogori Tamaš Pajrić i Marton Grubić. Glavnu nagradu na tomboli, jednotajedni boravak u „Zavičajju” na Pagu, uručio je sričnoj dobitnici sam šef objekta Tibor Radić. Polag njega kod časnoga stola su još te noći sidili veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti

Ivan Bandić, ataše za kulturu, medije i manjine Neda Milišić ter predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić, a i Koljnofac, parlamentarni zastupnik Matija Firtl sa ženom. Pred polnoći su pak zasvirale nove zvijezde Koljnofa, ke su na se privukle pažnju jur na internetu s koljnofskim klipom i vlašćom jačkom sa zvanarednim filingom za rodni kraj. U ovom tamburaškom sastavu tri braća Pajrići sviraju, a meda nje rado je stao jačiti i dida Franjo Pajrić. Kako je rekao u našem razgovoru još Franjo Grubić, i za balom, tako cijelo ljetos će Društvo imati dovoljno programov i djela ter organiziranje. Predvidjeno je putovanje dugoljetošnjim partnerom u Bibinje, Buševec, nastup u Zagrebu, a za putne stroške pravoda se mora skrbiti ova

Srićni dobitnici licitiranja pršuta Marton Grubić i Tamaš Pajrić

organizacija. Potiho će se jur muška klapa začeti pripravljati na vazmeni nastup s Mukom Kristuševom, ljetos će se svinja zaklati po starom običaju u Seoskom stanu, kamo pozivaju sve zainteresirane ki gvišno neće domon projti gladni, a i za majuško veselje se šika jur rediti. U Koljnofu pred 35-imi ljeti su prvi put zasvirali tamburu, a na ov jubilej priredjuje se veliko svečevanje. Toliko nam je mogao reći glavni organizator ove neobične noći Hrvatov u Šopronu, na koj se je još jednoč dalo uz šopronsku plavu frankovku začuditi se raskošnoj ženskoj garderobi, razdrobiti korake na življi ritam, a i u kolu ter posvetiti se hrvatskomu razgovoru u ugodnom društvu.

-Tiho-

I ljetos je bilo vridno tombole kupiti

Židanski „Čakavci“ u pripravi županijskoga Hrvatskoga bala

Pred šestimi ljeti je ponovo skupastala, uglavnom iz bivših tancošev, folklorna grupa Hrvatskoga Židana, od lani pak je Hrvatsko kulturno društvo Čakavci i na sudu registrirano, u čijem okviru se aktiviziraju i tančoši. Pod peljanjem Gabora Čizmazie u ovoj djelaonici na početku su obnovljene stare koreografije, ke su jur zavježbane pred dvajsetimi ljeti. Kad su osvojeni jednostavniji ples, jur se je moglo gledati prema težim kompozicijam, tako je predlani na jubilarni Gradišćanski tabor zavježban ples iz Banata, a lani na 30. jubileju kulturnoga doma je predstavljena i koreografija Glamoč Nenada Breke. Sirovi ritmični tanac prez muzičke pratnje dobrodošao je Židancem i zato, pokidob onda još svenek nije bilo riješeno pitanje mužike. Naime, Židanski bečari jur nisu kanili svirati tančošem, a Židanske žice još nisu bili sposobni da sprohadjaju folklorše, ovako je silom prilik s cedejke puščana mužika. – *Ovo nam je žao, ali mislim da hrvatske grupe samo nek na živu mužiku moradu tancati. Mi imamo takove grupe ke jako dobro znaju svirati, sad je nam meru teško, aš sad nimamo pratnju muzikantov, ali na tom smo da sve se dobro uredi. Ako nećemo nove koreografije naučiti, onda će grupa stati, ovako je svenek ča bolje. Ne smimo ni volju izgubiti i moramo svenek biti na tom da ča novoga nastane. Ovdje bi zahvalio Nenadu Breki aš od njega čuda ča dobijemo, početo od koreografijov sve do inštrukcijov, nošnjev za nastupe* – je rekao Gabor Čizmazia.

Kad govorimo o židanskom folklornom žitku, onda nije moguće ne spomenuti Ferija Šteinerja ki je u 1980-imi ljeti dirigirao židanske folklorše. Njegova kći je danas folkloršica novoga sastava, a polag mladi zato su i u ovoj novoj grupi takovi ljudi ki su još Šteinerovi „školari“ bili. Po riči Gabora Čizmazie, turbno je da još vik nimaju dičju plesnu grupu kad si ne moru najti peljača, aš to djelo zahtijeva čuda odgovornosti i slobodnoga vri-

mena. Iako je dost dice još u selu, hitno bi tribi bilo zalagati se za formiranje malih tancošev da budu imali nasljednike ki će za njimi prikzeti štafetu tancanja. – *Uloviti kvalitetu 1980-ih ljet teško će biti, onda je bio drugačiji svit. Pred dvimi ljeti smo bili na kvalifikaciji, onda smo zavridili zlatnu ocjenu, i mislim da nimamo razloga se tužiti, međjutim ja i onda kažem da pred dvajsetimi ljeti nekako je sve bilo bolje, čuda je već mladine bilo, a već su se interesirale i za ples, jačenje nek danas. Trenutačno šest parov imamo, ali u Hrvatskom balu u Sambotelu (koji će biti priredjen ovoga vikenda) čedu s nami nastupati i bivši plesači. Hvala Bogu, i oni su prihvatili naš poziv, i ufamo se da ćemo moći s dostojnim programom prezentirati se na toj županijskoj priredbi – je rekao dirigent židanskih tancošev ter nastavio s tim da su poiščeni s molbom za partnerstvo iz Imotskoga, ali pokidob je to mjesto jako daleko, točno moraju sve isplanirati, kada bi htili pozvati predstavništvo toga društva. Hrvatski Židan ima prijateljske veze u Istri, polag hrvatsko-ugarskoga hatara u Bednji, ali na takovu daljinu još nigdar nije put vodio Gradišćance. – *To je od nas kih 600–700 km i jako bi nam bilo simpatično to povezivanje, aš Dalmacija je nam u srcu. Mi bi htili tamo dospiti, ali na ovo kontaktiranje moramo se jako ozbiljno rediti, ne smimo nek tako planirati da čedu oni dojtj pak i mi ćemo jednoč pojtj, nek bi si željli da se zaista produbljuju kontakti da se upozna naš život, manjinska djelatnost i naše poteškoće. A tote su nutri i pinezi kad mi sami, prez potpore mjesne Hrvatske manjinske samouprave nigdar nećemo moći dospiti tako daleko – a za slične probleme znaju sva naša mala društva.**

Zvana toga, jedno je već sigurno da organizacija sambotelškoga Hrvatskoga bala je u čvrsti ruka, a za ovom nimalo lakom zadaćom vrijeda more dojtj i sklapanje prijateljstva u Dalmaciji.

–Tiho-

Racko prelo u Dušniku s tradicionalnim kolinjem

Sa željom da postane tradicijom, u suorganizaciji seoske i mjesne hrvatske samouprave, u Dušniku se od 2006. godine priređuje Racko prelo, koje će se ove godine održati od 20. do 30. siječnja u mjesnom domu kulture.

Cilj je organizatora njegovanje i očuvanje rackohrvatskih običaja, okupljanje, druženje i zabava, a kao i svake godine, prostorije doma kulture bit će uljepšane starinskim predmetima, namještajem, tkalačkim stanom, preslicom, alatima za obradu kudjelje, strojevima za šlinganje, krunjenje kukuruza i drugim. Nije riječ samo o izložbi, jer će sve to oživiti i okupljanjem kako je to bilo nekada za vrijeme dugih zimskih večeri, uz posao, razgovor, pjesmu, ples i glazbu od najmlađih do najstarijih. Svake će se večeri posluživat kuhano vino, čaj, pečena bundeva, kokice, i druga narodna peciva, a svaki će dan program biti obogaćen i kulturnim sadržajima. Okupljanje je redovito u 17, a programi počinju u 18 sati.

Tijekom desetodnevnoga prela, u igračnici na katu doma kulture bit će postavljena izložba iz životnog djela narodnog obrtnika Nandora Franka.

Program, od 20. do 30. siječnja 2010.

Srijeda, 20. siječnja – Dan starih.

Četvrtak, 21. siječnja – Dan tradicije, očuvanja i njegovanja običaja.

Petak, 22. siječnja – Dan lovaca, ribiča i poljodjelaca, Hrvatski dan. Na Hrvatskome danu nastupaju mala i omladinska plesna skupina „Dušenici“, Izvorna pjevačka skupina i Pjevački zbor „Biser“. Goste će zabavljati Orkestar „Zora“ iz Tukulje i Tamburaški sastav iz prijateljskih Vodinaca (Hrvatska).

Subota, 23. siječnja – Racko prelo u Čardi „Lenes“, 19 sati. Goste zabavlja tukuljska „Zora“. U programu nastupa sastav „Zabavna industrija“ s hrvatskim zabavnim uspješnicama. Attila Tarnóczy i prijatelji pripremaju se južnoslavenskim plesovima. Tamburaški sastav iz Vodinaca izvest će hrvatske tamburaške melodije. Priredit će se i tradicionalno natjecanje u krunjenju kukuruza.

Utorak, 26. siječnja – Dramska i obrtnička radionica.

Srijeda, 27. siječnja – Dan učenika i polaznika vrtića.

Četvrtak, 28. siječnja – Narodnosni dan. Među ostalima, nastupa i Pjevački zbor „Pravi biser“.

Petak, 29. siječnja – Tradicionalno dušnočko kolinje, vođinačko kolinje na otvorenom pokraj doma kulture počinje u 9 sati.

Subota, 30. siječnja – Dan mladeži. Završni bal. Uspješnice Zlatnih dukata, Miroslava Škore, Zvonka Bogdana, južnoslavenske i mađarske plesove izvodi orkestar Roberta Dudaša.

S. B.

Drugi krug međunarodnoga natjecanja Hagen

Završen je drugi krug međunarodnoga natjecanja likovne umjetnosti Hagen, koji je pokrenut prošle godine u organizaciji HKM HAGEN SD, CROATIA HAGEN i CARITAS HAGEN pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika, te medijskih pokrovitelja HIC-PORTALA, AKADEMIJA-art.net, portala likovne umjetnosti i drugih glasila, među ostalima i našega tjednika. Natječaj je objavljen za hrvatske škole u iseljenu, odnosno u Hrvatskoj. Od prošlogodišnjih likovnih ostvarenja objelodanjen je kalendar za 2010. godinu, na kojem od 12 stranica sedam krasi radovi učenika serdahelske Osnovne škole «Katarine Zrinski». Poticatelji natječaja, slobodni umjetnici Ankica i Ante Karačić kalendare su osobno donijeli u Serdahel i predali predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave Stjepanu Turulu, koji ih je primio u ulozi osobe poveznice.

Kiti Kos

Dalma Vuk

Novi krug natječaja Hagen 2010 okončan je potkraj prosinca 2009. g., a ovaj put odaziv je bio još veći od prošle godine, saznali smo od bračnog para Karačić prilikom posjeta Serdahelu pred Božić. Dok su lani radovi pristigli iz četiri zemlje, ove ih je godine bilo čak iz 12 zemalja, odnosno pokrajina: iz Tasmanije, Čilea, Vojvodine, Srbije, Engleske,

Francuske, Nizozemske, Švicarske, Austrije, Hrvatske, Njemačke i Mađarske. Tema ovogodišnjeg natječaja bila je «Moja omiljena životinja», a radove će ponovno ocijeniti stručno povjerenstvo. Osnovan je žiri koji će potkraj siječnja odabrati najbolje radove. Oni će biti proglašeni početkom veljače na godišnjoj proslavi CROATIA HAGEN.

Nakon proglašenja najboljih radova organizirat će se i izložba. Iz odabranih radova opet će tiskati kalendar, a u planovima je i izdavanje čestitaka. Sav će se prihod namijeniti u humanitarne svrhe.

Od ove godine natječaj je podržalo i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, preko stručnog savjetni-

Ester Kodela

Dalme Kramarić

Vivijen Džupin

ka Milana Bošnjaka koji je obavijestio sve hrvatske dopunske škole u iseljeništvu u 20 zemalja. Hrvatski umjetnici iz Njemačke sretni su zbog takvog odaziva, a njihov je krajnji cilj da preko natječaja povežu hrvatsku djecu svih kontinenata, čak iz Južne Afrike. Kako reče g. Karačić, uspije li to, organizacijske poslove trebalo bi predati nekoj ustanovi. Po svemu sudeći, to će i uspjeti.

Gđa Ankica pohvalila je učenike serdahelske škole i njihova učitelja likovne umjetnosti Árpáda Konkolya, koji prema njezinu mišljenju radi vrlo uspješno s djecom, što može biti uzor kojoj likovnoj radionici.

Kalendar iz prošlogodišnjih radova tiskan je u 2500 primjeraka. Predstavljen je lani 4. studenoga u Iserlohnu. Uvrštene su slike natjecatelja Hagen 2009 na temu anđeo čuvar. **Pronalazimo likovna ostvarenja**

sedam učenica serdahelske škole, i to: Aleks Šoš, Estere Kodela, Kiti Kos, Petre Resegi, Dalme Kramarić, Dalme Vuk i Vivijen Džupin.

S obzirom na veliki interes za izložbu tih radova, već ih je zakazano pet u Njemačkoj, a uskoro vjerojatno i u Hrvatskoj.

Projekt «Dunav, rijeka fantazije»

Bračni par Karačić, osim natječaja Hagen, lani je pokrenuo još jedan projekt, koji također okuplja ljude diljem kugle zemaljske premda je posrijedi podunavski projekt pod naslovom «Dunav, rijeka fantazije». Radi se o putujućoj koloniji pokraj Dunava. Prva je kolonija bila u Iloku, u njoj bjehu čak i umjetnici iz Egipta, Kolumbije, bila je prisutna i ministrica iz Koreje, radilo se za sponzore, za iločke podrumne i muzej. Kolonija ide dalje, ove će godine biti održana u Beču, svake

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić iz Fičehaza

Ankica i Ante Karačić u Serdahelu, u ruci s kalendarom

godine drugdje, pa tako i manji gradovi poput Iloka u tom projektu postaju jednako bitni kao drugi veći gradovi u Europi.

– *Dunav je rijeka koja spaja – kaže g. Karačić – kao i osjećaj hrvatskog identiteta u likovnom natječaju, golema je to stvar kada se ljudi po svijetu na taj način druže, bez obzira hoće li se ikada sresti, no ideja ih povezuje, kao i dobri osjećaji humanosti.*

beta

Petre Resegi

Aleks Šoš

BAČ – Hrvatsko kulturno-umjetničko i prosvjetno društvo „Mostonga” iz Bača organizira Šokački bal, koji će se održati u petak, 29. siječnja u 19 sati, u Hotelu „Central-lux” u Baču.

BAČINO – Hrvatska manjinska samouprava u Baćinu sredinom prosinca održala je godišnju javnu tribina na kojoj je podneseno izvješće o prošlogodišnjem radu i financijama. Kako nam uz ostalo reče predsjednik Franjo Anišić, imali su dvije velike priredbe, koje su bile vrlo uspješne, a to su Racko prelo, na kojem su ugostili četrdesetak gostiju iz prijateljskog naselja Baćina u Općini Ploče, te Županijski susret hrvatskih učenika, što će nastaviti i ove godine. Godinu su završili obilježavanjem blagdana Svetog Nikole u vrtiću, gdje dvadesetero djece sudjeluje odgoju na hrvatskom jeziku. Za 25 učenika koji u mjesnoj školi pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika organizirali su izlet u Baju i klizanje na tamošnjem otvorenom klizalištu postavljenom na Trgu Svetoga Trojstva. Već po tradiciji, na drugi dan Božića služena je misa na hrvatskom jeziku, koju je predvodio župnik Zsolt Halász, a propovijedao laik Ladislav Sabo. Prema njegovim riječima, takve mise u Baćinu redovito se priređuju svake treće nedjelje u mjesecu. Ovih se dana pripremaju za Racko prelo koje će se održati u subotu, 13. veljače, a ponovno će ugostiti prijatelje iz prijateljske Baćine.

SANTOVO – U skladu sa svojim proračunom i planom rada za 2009. godinu, santovačka Hrvatska samouprava potkraj prošle, 2009-e, godine preuputila je stipendije studentima za 2009/2010. školsku godinu. Na raspisani natječaj pristiglo je sedam prijava studenata, kojima je Hrvatska samouprava dodijelila sveukupno 140 tisuća forinta, svakome po 20 tisuća. Tako je Hrvatska samouprava uz 130 tisuća srednjoškolicima, u 2009. godini za stipendije izdvojila sveukupno 260 tisuća forinta.

SUBOTICA – U organizaciji Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, u petak, 15. siječnja, u Subotici je priređeno III. Prelo mladeži na kojemu se okupilo umalo 700 mladih iz Vojvodine i okolnih država. Uz mnoge druge, na Prelo je sudjelovala i skupina bačkih Hrvata iz Mađarske (iz Bajje, Gare i Kačmara), koju su predvodili predsjednik HDS-a Mišo Hepp, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonač i predsjednica Bačvanskog ogranka SHM Angela Šokac Marković. U programu se predstavio i TS „Bačka” iz Gare.

Bačka

Bunjevačkim prelom u Baškutu započele pokladne zabave

Najvećom i najznačajnijom godišnjom priredbom bunjevačkih Hrvata u Baškutu, Bunjevačkim prelom, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, priređenim u subotu, 9. siječnja, otvoren je niz ovogodišnjih pokladnih zabava u Bačkoj.

Na Bunjevačkome prelu u Baškutu, koje je ponovno upriličeno u velikoj priredbenoj dvorani, okupilo se dvjestotinjak gostiju iz mjesta, ali i okolnih naselja. Prelo, već po tradiciji, započelo je zvučima tambure i pjesmom «Kolo igra, tamburica svira», najpoznatijom preljskom pjesmom Nikole Kujundžića iz 1879. godine, u izvođenju Orkestra «Orašje» iz Mohača i Vršende. Nakon toga u ime organizatora okupljene je pozdravio Antun Kulišić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, koji najavio prigodni program i orkestar, zaželjevši svima dobru zabavu. Okupljene je pozdravio i načelnik sela Zoltán Alszegi, a među njima posebice generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, konzulicu Jadranku Telišman, predsjednicu Bačvanskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Angelu Šokac Marković i predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina, zahvalivši im što su svojom nazočnošću uveličali baškutsko prelo. Generalna konzulica Ljiljana Pancirov u svome kratkom obraćanju okupljenima pozvala je na daljnje očuvanje i njegovanje tradicija bunjevačkih Hrvata.

Kao što se već uobičajilo, baškutsko prelo uljepšano je prigodnim kulturnim programom koji su ove godine dali članovi KUD-a «Baranja» iz Pečuha. Prikazavši baranjske hrvatske i pokladne koreografije u izvornoj

šokačkoj narodnoj nošnji, nagrađeni su velikim pljeskom.

U nastojanju da sačuvaju svoju narodnu nošnju, domaćini i organizatori goste su i ove godine dočekivali u izvornoj bunjevačkoj narodnoj nošnji.

U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar «Orašje» iz Mohača i Vršende, zaigralo se kolo, a zabava je potrajala do sitnih sati.

Bio je to samo uvod za ono što slijedi. Naime idućih tjedana zabave će se održati u gotovo svim naseljima bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata, a – 27. veljače – već po običaju, završit će Bunjevačkim prelom u Čikeriji.

S. B.

U Sepetniku se iskristalizirala hrvatska zajednica

Na posljednjim manjinskim izborima u Pomurju je osnovana još jedna lokalna hrvatska manjinska samouprava – u Sepetniku. Početnički polet nije splasnuo zahvaljujući predsjedniku Zoltanu Markaču koji okuplja žitelje hrvatskog podrijetla iz mjesta i postupno ih uključuje u tijekove života naše manjine.

Vijećnici manjinske samouprave

Zoltan Markač,
predsjednik

Tko su zapravo Hrvati u tome naselju? Naravno, većinom koji su se doselili, oženili ili udali se u Sepetnik iz okolnih hrvatskih naselja, iako je nekoć bilo i hrvatskih starosjedilaca u tome mjestu, no njihov je broj bio mali.

U mjestu na posljednjim izborima registrirala su se 64 Hrvata, ali prema predsjednikovu izvješću ima ih više, samo se ne brinu o svom identitetu, ipak postupno se uključuju u programe što ih organizira manjinska samouprava.

– Prije četiri godine smo se dogovorili da osnujemo manjinsku samoupravu, jer i u našem mjestu ima podosta Hrvata. Ja sam bio sretan jer sam podrijetlom iz Serdahela i kada odlazim tamo, još uvijek govorim hrvatskim jezikom, punica mi je podrijetlom iz Kerestura, pa sam i s njom naučio govoriti hrvatski, no preko manjinske samouprave ipak ima više mogućnosti da budem više u dotiru s hrvatskim sadržajima, doduše, nisam ni mislio da toliko posla ima predsjednik manjinske samouprave. Malo-malo pa su sjednice, onda organiziranje raznih programa, administracija, natječaji i niz zadataka – reče g. Markač na jednoj sjednici samouprave.

Zoltanu Markaču pomažu i vijećnici, gospođe Büki, Feitli i Kovács te Đuro Tišler. Oni znatno slabije govore hrvatski, no neki od njih su pohađali tečaj hrvatskoga jezika.

Vijećnici samouprave prvi put su organizirali pjevački zbor u koji su se mogli uključiti i oni koji ne znaju hrvatski. Broj članstva postupno je rastao i sada već znaju

podosta hrvatskih pjesama. Voditeljica im je Laura Tancoš. Među pjevačima su i djeca viših razreda.

Samouprava se povezala i s osnovnom školom, i pokrenut je kružok hrvatskoga jezika, desetero učenika pohađa ga i sada, podučava ih Andrea Kočiš. Jednako postoji tečaj i za odrasle, iz godine u godinu ima osam do deset polaznika. Manjinska organizacija uključuje se i u školske programe, svake godine na Svetog Nikolu ili Božić podari djecu, u kulturni program uvrsti i hrvatske sadržaje. Više puta priredila je nastup folkloriša iz hrvatskih škola, te sumartonskih tamburaša, organizirala je i plesačnicu. To se mnogima sviđalo, pa su se neka djeca zainteresirala za učenje tamburice, stoga samouprava dogodine želi kupiti glazbala i pokrenuti podučavanje.

Sepetničkim su Hrvatima organizirani i izleti u Opatiju, Prisiku, gdje su posjetili Sakralni muzej Hrvata. Uključuju se i u hrvatska hodočašća. Dobro surađuju i s manjinskom samoupravom sela Nijemaca; u vrijeme došašća skupa će organizirati Božićni koncert prilikom kojeg će mještani moći čuti božićne pjesme na tri jezika.

Premda u Sepetniku hrvatska manjina nije brojna, Zoltan Markač smatra da započeto djelovanje samouprave ne smije se prekinuti, svakako treba ponovno organizirati manjinske izbore u mjestu, jer ljudi to već očekuju, a Hrvatima u selu ipak je to mala pomoć da im jača nacionalnu svijest, a i učenje hrvatskoga jezika sve je popularnije.

Beta

MOHAČ – Na mohačkoj će Planini i ove godine tamošnji šokački Hrvati, u organizaciji Šokačke čitaonice, proslaviti Vinkovo. Okupljanje je 22. veljače s početkom u 10 sati na svetoj misi koju će na hrvatskom jeziku služiti martinački župnik Augustin Darnai, a potom slijedi obilazak vinograda, rezanje i blagoslov trsa uz neizostavne plodove ljudskih ruku; domaći kulen i kobasice.

KUKINJ – Hrvatska samouprava sela Kukinja i ove godine priređuje tradicionalnu proslavu Vincekova/Vincete, kazala je za Hrvatski glasnik njezina predsjednica iste Milica Klaić Taradija. Proslava se održava 23. siječnja, a počinje dočekom gostiju kod seoskog doma kulture. Od 13 sati i 30 minuta obilaze se vinogradi i odvija se obred blagoslova trsa. U 16 sati u mjesnoj crkvi Svete Ane služit će se misa na hrvatskom jeziku koju će predvoditi velečasni Franjo Pavleković. U 18 sati u mjesnom domu kulture je zabava i večera uz Pjevački zbor i orkestar Ladislava Matuška.

SUMARTON – Društvo prijatelja vina ove godine 24. siječnja priređuje Vinkovo, obilazak obližnjeg vinograda Kamanovih gorica i Velikog polja. Ovaj put gazda će biti mladi vinogradar Stjepan Mihović. Na kušanje vina pozvani su i članovi kulturno-umjetničkog društva, koji zauzvrat kušanje kapljice popratit će glazbom i plesom.

FIĆEHAZ, KERESTUR – U ta dva naselja 24. siječnja govorit će se redovita HRVATSKA MISA, koju zajedno celebriraju Blaž Horvat, rektor Varaždinske katedrale, i mjesni župnik Robert Pogar. Misa u Fićehazu počinje u 9.30, a u Keresturu u 11 sati.

BUDIMPEŠTA – Kako je Hrvatski glasnik i sve njegove čitatelje obavijestilo Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, 27. siječnja 2010. u 18 sati u Klubu Gödör (V. Erzsébet tér, na mjestu bivšeg autobusnog kolodvora), u sklopu književne serije „20 godina New Wave-a 20 godina nakon promjene režima u bivšem istočnom bloku u zrcalu 20 knjiga” bit će predstavljena knjiga „Ruta Tannenbaum” Miljenka Jergovića. Moderator razgovora, u kojem će sudjelovati i Viktor Horváth sa svojom knjigom „Török tükör” (Tursko zrcalo), bit će György Vári. Ulaz je besplatan.

Poziv na kvalifikaciju

Etnografski savez „Elemér Muharay” (Muharay Elemér Népművészeti Szövetség, 1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6, tel.: 201-7931, e-mail: muharay@mail.datanet.hu) objavljuje mogućnost kvalificiranja za društva koja čuvaju tradicije. Prijaviti se mogu sva društva bez obzira na svoju dob i na narodnost na prijavnici do 31. siječnja 2010. g. (prijavnicu vidi na web-strani www.muharay.hu). Mjesto i vrijeme nastupa kvalifikacije: Kovin (Ráckeve) 24-25. travnja 2010; 15-16. svibnja 2010. Kapuvár.

Cilj je kvalifikacije osiguranje foruma vrednovanja za kulturna društva, razmjena stručnih iskustava, jačanje mjesnih zajednica i razvijanje prestiža kulturne i turističke ponude danoga kraja, odnosno jačanje regionalne suradnje. Sudjelovati mogu domaća mađarska i nacionalna kulturna društva iz Mađarske, te prekogranična mađarska društva. Skupine za očuvanje tradicija trebaju prikazati tradicionalne narodne običaje ili koreografiju tradicionalnih plesova u 15-20 minuta, a plesne skupine mogu nastupati s koreografijom tradicionalnih plesova također u 15-20 minuta, unutar kojeg mogu nastupati i orkestri sa sviranjem ili u plesnu koreografiju mogu se umetnuti i ini elementi u 3-5 minuta. Stručni će odbor ocjenjivati vjerodostojnost folklornih elemenata, kvalitetu uređivanja, koreografije, izvođenja i pojavljivanja na pozornici. Sudionici mogu osvojiti dvije vrste kvalifikacije: kvalificiran, istaknuto kvalificiran. Društvo ili skupina koja ne želi kvalifikaciju ili ne dosegne razinu kvalifikacije dobije spomenicu o sudjelovanju. Troškove putovanja ili prenoćenja moraju snositi društva, organizatori nude objed svakom sudioniku. Akontacija za kvalifikaciju iznosi 15.000 Ft, što treba uplatiti do 1. travnja 2010. g.

Misa i koncert u Harkanju

Već godinama, tradicionalno na blagdan Bogojavljenja, okupljaju se harkanjski Hrvati u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave. Tako je bilo i ove godine. Kako nam reče predsjednica samouprave Žuža Gregeš i dopredsjednica Đurđa Geošić Radašnai, i vrijeme blagdana harkanjski Hrvati koriste za druženja. Vrijeme je to kada se čovjek malo odmori, ali i u tom odmoru nalazi vremena za okupljanja oko hrvatske riječi i pjesme. Tako su se harkanjski Hrvati i njihovi prijatelji još u predvečerje stare godine, točnije 27. prosinca, okupili u gradskoj rimokatoličkoj crkvi na svetoj misi i blagoslovu ovogodišnjeg vina. Misu je na hrvatskom jeziku služio velečasni Ladislav Ronta, koji to čini jednom mjesečno u istoj crkvi, na poticaj i uz podršku Hrvatske samouprave toga grada. I druženje uz blagdan

Sveta tri kralja uspjelo je kao i uvijek. Na misi su pribivali i diplomati Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu: generalna konzulica Ljiljana Pancirov i prva konzulica Jadranka Telišman. Okupilo se mnoštvo vjernika iz Harkanja i okolnih naselja, a misno je služio Ladislav Ronta uz orguljašku pratnju Anice Posavac. Misu je uljepšalo pjevanje Mješovitoga pjevačkog zbora harkanjskih Hrvata. Nakon mise slijedio je prigodan koncert. Ove ga je godine održao Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kujinja, koji je publici predstavio vijenac prekrasnih hrvatskih crkvenih pjesama božićnog ugođaja. Nakon mise, na župnome dvoru, druženje je nastavljeno uz obilje domaćih kolača i napitaka koje su svojim gostima pripremili domaćini, neumorni harkanjski Hrvati. *bpb*

KONCERT MIROSLAVA ŠKORE Kaniža, Ady Endre u. 68. MÁV VASÚT CSARNOK

Cijene ulaznice: **U pretprodaji: 1500 Ft (6 €),
Na dan koncerta: 2000 Ft (8 €)**
Tombola: 500 Ft
Tombola se može kupiti u pretprodaji zajedno sa ulaznicom ili na licu mjesta.

Glavne nagrade tombole:

2 ljetovanja u Hrvatskoj
za 2 osobe 7 noćenja/8 dana

2 ljetovanja u Grčkoj za
2 osobe 7 noćenja/8 dana

2 ljetovanja u Gyergyószentmiklósu
za 2 osobe 7 noćenja/8 dana

Ulaznice se mogu kupiti:
Budimpešta Croatia Kft.
1065 Budimpešta, Nagymező u. 49.
Broj tel.: +361 269 1974

Hrvatska manjinska samouprava Letinje
Letinja, Kossuth u. 23.
Broj tel.: +3630 348 5067

EVADRIA Tours
Letinja, Béke u. 1.
Broj tel.: +3630 630 3056, +3630 630 3061

Glavni pokrovitelji priredbe:

Ferenc Gémesi, stručni državni tajnik
Miroslav Škore

Kaniža
+3630 355 3075

30. SIJEČNJA 2010. U 19 SATI

23. 01. 2010.

parkhotel schönbrunn
beč | wien XIII, hietzinger hauptstraße 10-20

» beč | wien - varaždin «
otvaranje | eröffnung: 20:30
folkloreensemble | kud »varteks«

hgm jazzorkestar
sinovi zagorja
dubrovački kavaljeri
tamburaši kud-a varteks
dixieland band bjelovar
cimbalova kapela bratov kuštarovcov
kolo slavuj & con arco

informacija | rezervacija | information und kartenreservierung:
centar | kroatisches centrum – t: +4311504 63 54, f: dw -9,
m: ured@hrvatskicentar.at, www.hrvatskicentar.at

eigentümer und herausgeber:
hgkd - hrvatski centar | kroatisches centrum
1040 wien | beč, schwindgasse 14

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: balatinac.s.66 @nicom.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: santovo@net.hr ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatia Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270